Poštnina plačana v gotovini.

24. februarja 1938

Leto II
Štev. 8

Enake dolžnosti za vsakega
Enake pravice za vse!

Nova Pravda

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtkih. Naročnina: mesečno Din 4·—, četrtletno Din 10·—, polletno Din 20·—, celoletno Din 40·—. Posamezna številka Din 1·—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon štev. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštnočekovni račun štev. 17.177. Poštni predal štev. 74.

Kaj hočemo?

Naše gibanje se širi po vsej Sloveniji. Iz malega števila delavskih borcev je nastal pokret, ki je že močan in uvaževan. Toda ponovno je treba pojasniti, zakaj naša organizacija in zakaj «Nova Pravda». Kaj hočemo in kakšen program imamo.

Naš namen je združiti v svojih vrstah vse sloje delovnega ljudstva: delavce, javne in privatne nameščence, male kmete, obrtnike in male trgovce. Vsi, ki žive samo od težko pridobljenega in nezadostnega zaslužka, vsi, ki trpe pomanjkanje, vsi, ki so zapostavljeni in preganjani, vsi ti smo se združili, da zmaga **Pravica** nad krivico, **Delo** nad izkoriščevalci.

V naši državi prebiva pridno in delovno ljudstvo. Ogromni zakladi naravnega bogastva naše zemlje ustvarjajo možnost blagostanja in zadovoljstva. Vsakdo, ki ve za te resnice, vprašuje: zakaj je taka draginja, zakaj so taki majhni zaslužki, zakaj stanovanjska beda in brezposelnost? Zakaj vse to gorje? Zato, ker je vse naravno bogastvo in hasek dela razdeljen neenakomerno, ker ima peščica izvoljencev vse in preveč, velika večina pa ničesar.

Nekateri si zamišljajo vso rešitev v internacionali. Vendar danes ne more biti niti govora o internacionali. Vse dosedanje internacionale so v odločilnih trenutkih odpovedale. Vse internacionale so propadle, ker so bile zgrajene na pogrešnih temeljih. Internacionalo se da zgraditi le na narodnostih, nikdar pa ne brez njih ali celo proti njim. Narodnost je tista gonilna sila, ki nam daje predpogoje za vsak socialni razvoj. Šele, ko uredimo svoj lastni dom, bomo nastopali med drugimi narodi kot enakovredni in enakopravni. Dokler pa tega ne bo, je nesmisel govoriti o internacionali.

Delovno ljudstvo mora kreniti na pametno pot. S frazami in utopijami se ne doseže ničesar. Le s pozitivnim in pametnim delom bomo dosegli uspehe. Mi hočemo delati na to, da postane bogastvo last teh, ki ga ustvarjajo; nihče naj ne bo gospod in nihče hlapec. Delovnemu ljudstvu naj bo omogočen svoboden razmah. Pogoj za zdravi razvoj naroda je predvsem zdrava delovna moč. Socijalna politika mora biti vodena v smislu potreb delavcev in nameščencev. Zato hočemo sodelovati, da se sedanja sicer že razširjena socialna zakonodaja zboljšuje, ker nas v celoti še ne zadovoljuje. Toda zavedamo se, da se družabni red ne da na mah izpremeniti in narodu diktirati. Tudi v socialnem svetu veljajo razvojni zakoni.

Če hočemo imeti pošteno in redno upravo, mora država dati javnim nameščencem take prejemke, s katerimi bodo mogli svojemu delovnemu efektu primerno živeti. Zatreti se mora v upravi vsako strankarstvo in korupcija. Beraške plače tirajo javne nameščence naravnost v obup in bedo.

Zemljo tistemu, ki jo obdeluje in ne tako, da mora še danes poljedelec tlačaniti veleposestniškim mogotcem. Viničarje se mora brezpogojno osvoboditi izkoriščanja kmetskih bogatašev. Neodložljiva je izpopolnitev poljedelskega strokovnega šolstva in zavarovanje poljedelskega delavstva za onemoglost in starost.

Zavedamo se, da vodimo težak neenak boj. Hočemo moralo in poštenje ne samo v zasebnem življenju posameznika, temveč tudi v javnem življenju, ker le moralno močan in čist narod je zmožen živeti in napredovati. Odpreti moramo oči zapeljanemu in izdanemu delavstvu. Veliko ljubezni in požrtvovalnosti bo treba, a dosegli bomo svoj cilj, ako bomo vsi storili svojo dolžnost. Dolga desetletja smo se borili za pravice našega jezika, dolga desetletja smo stali na braniku proti potujčevanju našega naroda. Tako navdušeno in požrtvovalno kot takrat moramo iti sedaj med naše delovno ljudstvo, med naše ročne delavce in mu odpreti oči. Naše delovno ljudstvo je zdravo, delovno in pošteno, le usposobiti ga moramo za borbo. Brez borbe ni žrtev ni uspehov. Zato hočemo z vso doslednostjo voditi borbo za pravice našega delovnega človeka in mu priboriti boljšo in lepšo bodočnost. To hočemo in to bomo izvršili tem lažje, ako bomo našli med prizadetimi dovolj razumevanja in sodelovanja.

Več razumevanja za socialno zakonodajo

Želimo več izobrazbe v socialno-političnih vprašanjih v stvareh socialne zaščite. Poleg prirojenega razumevanja za socialne probleme današnjih dni, poleg socialnega čutenja in notranjega razpoloženja ter naklonjenosti za želje in potrebe socialno šibkejših slojev naroda, je potrebno tudi pozitivno znanje konkretnih zakonov in predpisov in pa splošna teoretična naobrazba v sodobnih socialno-gospodarskih problemih. Kdor stvari ne pozna, ne more iste dobro reševati, in ne more biti z dušo vdan. V zamotanih borbah vsakdanjih dni pa je za vsako malo in veliko stvar treba polnih ljudi, mož odločne volje, kateri so pripravljeni, da vse škodljive ovire potisnejo vstran in da imajo pred očmi le cilj vsesplošne socialne potrebe. O važnosti socialne zaščite, o potrebi socialne politike za narodov in državni gospodarski in kulturni razvoj je treba biti globoko prepričan, to prepričanje ne sme imeti formalnega značaja, pač pa mora biti najbistvenejši del duše in celotnega notranjega doživljanja in sprejemanja. Le oni, kateri živi v takem prepričanju, bo sposoben, da socialno politiko — ustvarja, da isto vodi po zdravih tirih in da tudi socialni administraciji pribori globoko vsebino in vsestransko uvaževanje in spoštovanje. Socialna politika je aktivno in produktivno gospodarsko ustvarjanje, ona žene gospodarsko kolesje v večnem krogoteku naprej, da ne zastane, ona pospešuje kulturo, ker izravnava razredna nasprotja in s tem podčrtava kulturno in gospodarsko enakovrednost posameznika in socialnih skupin. Socialna politika je služba naroda in taktična poteza vojskovodje, da vsaka posamezna enota služi skupnemu cilju; splošnemu blagostanju in s tem utrjevanju zavesti skupnosti, katero dobiva svoj najvažnejši izraz v zavesti narodne in državne skupnosti. Socialna politika je zato velevažna akcija za utrjevanje narodne zavesti in državljanske vdanosti.

Socialna izobrazba je pri nas skrajno zanemarjena. Pričenja se to pomanjkanje pri vrhu in gre skozi doli do najmanjših edinic. Narodna skupščina se redko peča s socialno-političnimi vprašanji, kakor da v agrarni državi socialnih problemov ne bi bilo. Bolj bi se morali zavedati, da so tudi kmetska vprašanja le socialni problemi. Preveč mislimo na veleprodukcijo in veleprodajo, premalo na malega posestnika. Ministerstvo za socialno politiko je zelo skromno ministerstvo, ki ima veliko premalo delovnih moči in premalo kredita. Isto je pri banskih upravah, pri katerih poslujejo referenti za najrazličnejše detajle. Za ves obsežni kompleks socialnih potreb pa je na razpolago premalo delovnih sil.

V najbolj industrijskih krajih, kjer delavstvo in nameščenci tvorijo večino prebivalstva, posluje sreski kmetski referent, za delavsko-nameščenska vprašanja ni nihče poklican, da se jim v celoti posveti. Ne moremo opaziti, da bi letni kongresi ali letne glavne skupščine naših najuglednejših slojev in stanov imele na dnevnem redu eno ali drugo vprašanje iz naše socialno-politične zakonodaje ali iz okvirja potreb naše dežele. Precej pridno rastejo izdaje najrazličnejših knjig, katere pišejo o vsem mogočem. Zelo redke pa so publikacije, katere bi se v celoti posvečale socialnim potrebam in nalogam časa. Dnevno časopisje je beraško na obravnavanju socialnih problemov in tudi drugače ne služi širši socialni naobrazbi naroda. Vse se dobi v časopisju, samo resnih razmotrivanj o najresnejših dnevnih socialnih potrebah ne moremo velikokrat opažati. Nismo sposobni, da bi vzdrževali vsaj eno izrazito socialno-politično revijo.

Šole bi morale biti šole življenja. Toda niso nam znani učni načrti, kateri bi vsaj skromno vsebovali tudi pouk o raznih socialnih vprašanjih. Tudi naša univerza se pri tem problemu ne zamudi posebno dolgo. Celo obrtne in trgovske šole ne gledajo v življenje z vidika potrebe socialne vzgoje. Niti eno naših podjetij pa ne zaposluje strokovnjakov v vprašanjih obratne higiene in obratne socialne politike.

Iz tega sledi in menda vsakdo vidi, da je na celi črti pomanjkanje socialne izobrazbe.

Pravoslavna cerkev je dobila novega patrijarha

Za patrijarha je imenovan črnogorski metropolit Gavrilo Dožić

Arhierejski sabor je na svoji seji določil šest kandidatov za volitve patriarha. Soglasno je bila določena sledeča lista: zagrebški mitropolit Dositej, črnogorski mitropolit dr. Gavrilo Dožić, bosanski mitropolit Peter Zimonjić, mitropolit skopljanski Josip Cvijević, škof žički dr. Nikolaj Velimirović ter budinski škof Jurij Zubković.

Naslednji dan, dne 21. februarja pa so bili izmed teh šestih kandidatov izvoljeni trije, in sicer dr. Gavrilo Dožić s 50 glasovi, mitropolit budiski dr. Georgij Zubković s 37 glasovi in mitropolit dobra-bosanski Peter Zimonjić s 23 glasovi. Izmed teh treh pa so kraljevi namestniki imenovali v imenu Nj. Vel. kralja Petra II., za patriarha črnogorsko-primorskega mitropolita dr. Gavrila Dožića. Po izvolitvi in obredih je spregovorili novi patriarh in je med drugim dejal, da bo opravljal veliko in težko dolžnost patriarha kakor je potrebno. Kot patriarh pa bom posvetil vse svoje sile v korist kralja in cerkve in naroda. Končno se je tudi zahvalil članom volilnega sabora, posebno pa se je zahvalil Nj. Vel. kralju Petru II. in kraljevim namestnikom, ki so to izvolitev potrdili.

Dr. Gavrilo Dožić

se je rodil 17. maja 1881. v črnogorski vasi Vrujici v Dolnji Morači kot sin duhovniške rodbine. Osnovno šolo je obiskoval v samostanu Morači, gimnazijo v Beogradu, bogoslovje pa v Prizremu in Carigradu. Študij v teologiji je nadaljeval v Atenah. Za duhovnika-redovnika je bil posvečen 26. februarja 1900, za diakona pa 27. februarja istega leta. Za doktorja teologije je bil promoviran leta 1909. v Atenah. Nato je bil leto dni v Švici in Franciji. Po povratku pa je bil imenovan za arhimandrita carigrajske patriarhije. 1. decembra leta 1911. pa je bil izvoljen za rško-prizremskega episkopa. Po balkanski vojni je bil on prvi episkop v Peči.

Med svetovno vojno je prostovoljno služil v črnogorski vojski, bil je ujet in interniran na Madžarskem.

V veliki podgorski narodni skupščini je bil tudi poslanec in on je vodil v Beograd delegacijo za proglasitev zedinjenja Črne gore s Srbijo. Dne 2. marca leta 1921. je bil ustoličen za črnogorskega mitropolita. Bil je tudi delegat na kongresu vseh pravoslavnih cerkva v Carigradu. Dolgo je bil predsednik arhierejskega sinoda in velikega cerkvenega sodišča. Uvrstil pa se je tudi med najuglednejše pravoslavne teološke pisatelje. Ima tudi odlikovanje Karadjordjeve zvezde z meči in red sv. Save I. stopnje.

Plenarna seja Delavskih zbornic

Centralno tajništvo Delavskih zbornic v Beogradu je sklicalo plenarno sejo, ki bo 11. in 12. marca v Splitu. Na seji se bo obravnavalo vprašanje zaščite delavskih zaupnikov, volitve izvedencev za konferenco Mednarodnega urada dela v Ženevi, vprašanje inspekcije dela, bolniškega in pokojninskega zavarovanja ter druga vprašanja iz področja socijalne politike.

Najboljši izhod iz zmešnjav je fašizem

Beograjski tednik «Balkan», ki zagovarja politiko JRZ, je mnenja, da bi bil najboljši izhod iz sedanjih zmešnjav «fašistični režim», ki bi izvedel združitev vseh nacionalnih sil. Jugoslavija je enotna država, jugoslovenski narod pa še ne. Stvoriti enoten narod, to je naš problem. Za izvedbo tega pa je potrebna močna organizacija in močna osebnost. Take organizacije dosedaj še nimamo, primerna osebnost pa bi bil predsednik vlade dr. Milan Stojadinović in bivši vojni minister Dušan Trifunović. Če hočemo obdržati parlamentarno obliko, je dr. Stojadinović nepogrešljiv, v obratnem primeru vlade pa je neobhodno potreben Dušan Trifunović.

Domače politične vesti

Oster govor inž. Košutića.

Na občnem zboru «Seljačke sloge» je bil glavni politični govornik podpredsednik HSS inž. Avgust Košutić, ki je pohvalil Seljačko slogo, da se zanima z največjo pozornostjo za razvoj hrvaške kulture. Ostro pa je govornik zavrnil poskuse, s katerimi se je hotelo zanesti med Hrvate tujo ideologijo, ki je v nasprotstvu s hrvaško dušo. Hrvati imajo svoj samonikli kmetski pokret in ne potrebujejo nobenih drugih naukov. Hrvatska inteligenca mora živeti s svojim narodom in spoštovati njegovo politično prepričanje. Inž. Košutić je tudi izjavil, da so preteklo leto pričeli zabavljati proti Seljački slogi neki fratri v Varaždinu in opravljati njenega predsednika, da je brezbožnik. Tako so govorili nekoč tudi o našem pokojnem Stjepanu Radiću in pridigovali proti njemu. To so popi, ki niso vredni, da se imenujejo duhovniki, ker z lažnivostjo skrunijo sveti kraj in sramotijo vzvišeni duhovniški poklic. Dovolj je teh ponižanj in žalitev. Mi zahtevamo, da slehernik spoštuje hrvaški narodni pokret.

Seja vladnega kluba senatorjev.

V nedeljo se je sestal vladni delovni klub senatorjev, v katerega so vstopili na novo izvoljeni in imenovani senatorji. Predsedoval ji je min. predsednik, ki je obrazložil program dela senata in podal ekspoze o notranjem in zunanjem položaju. Za kandidata za izpopolnitev izpraznjenih mest v predsedstvu senata so bili določeni za podpredsednika dr. Gjuro Kotur in Stevan Janković, za tajnika pa Kamenko Božič. Predsednik senata pa je ostal dosedanji podpredsednik dr. Vladimir Mažuranić.

Gasilstvo spada pod notranje ministrstvo.

Za drugo številko »Požarne brambe«, ki je glasilo beograjske gasilske župe, je napisal uvodnik notranji minister o reorganizaciji gasilstva. Tu pravi, da je čas pokazal, da vprašanje gasilstva ni bilo rešeno s tem, da je izpadlo izpod nadzorstva ministrstva notranjih del in prišlo pod ministra za telesno vzgojo. Gasilska služba se pred vsem tiče interesov javne varnosti in spada vodstvo njenih poslov v roke bana, odnosno okrajnih načelnikov kot nosilcev državne oblasti.

Tudi pri nas se mora spojiti gasilska služba s policijsko požarno službo. V ministrstvu za notranja dela se pripravlja posebna uredba za ureditev celokupne obrambe proti požarom; pooblastilo za to bo dano v finančnem zakonu za leto 1938-39.

Zaposlenost našega delavstva

Iz letnega statističnega poročila Okrožnega urada posnemamo, da je povprečno število zavarovancev v letu 1937. narastlo za 8.578 na 94.495. Edino v letu 1930. je bila večja zaposlenost in je bilo zavarovanih 97.688. Toda upoštevati se mora, da sedaj niso zavarovani pri OUZD delavci, ki so plačani iz bednostnega fonda in nekatere skupine kmetijskih delavcev in je faktično dejansko stanje zaposlenosti po vojni sedaj najvišje. Druga okolnost, ki vpliva na višino zaposlenosti, je manjši dotok vajencev, katerih je bilo v letu 1929. 15.054, leta 1937. pa samo 8234.

Najvišji letni prirastek izkazuje tekstilna industrija, gradbena stroka itd., padec pa izkazuje industrija papirja.

Povprečna delavska mezda se je dvignila od dnevnih 22.57 na 23.51 din, v letu 1930. pa je znašala 26.45 din. Vsa zavarovana mezda se je dvignila od 582 na 667 milijonov din.

Delavske mezde tvorijo podlago za bremena socijalnega zavarovanja, ki znašajo po računu OUZD 13.7% mezde. Če vzamemo vso mezdo delavstva, znašajo bremena socijalnega zavarovanja v Sloveniji okoli 96 milijonov din. Ako pa prištejemo še prispevke za pokojninski sklad, za bratovske skladnice itd., se cenijo socijalna bremena v naši banovini na okoli 250 milijonov dinarjev.

Javna dela.

Po podatkih, ki jih je izdalo finančno ministrstvo je bilo za cestna železniška dela iz milijardnega kredita odprtih kreditov do 31. jan. 1938 869.., od tega pa je bilo že izplačanih 571.9, predujmov pa je bilo danih 38.2, tako da je bilo skupno izplačanih 610.1 milijona dinarjev.

Dejanski izdatki za javna dela pa so znašali v zadnjih treh letih (v milijonih dinarjev):

	1935	1936	1937	skupaj
gradba cest	30.0	110.7	169.9	340.6
preduj. za ceste	—	39.9	—	38.2
gradba železnic	17.5	70.4	160.9	231.3
skupaj	47.5	221.0	331.8	610.1

Iz tega je razvidno, da se je največ delalo v letu 1937.

Prebivalstvo Jugoslavije po poklicu

Znano nam je iz predavanj najrazličnejših govornikov raznih struj in na javnih zborih, da prevladuje v naši državi izrazito kmetijsko prebivalstvo. Povsod se tedaj prikazuje naša širša domovina kot agrarna država in da je zato potrebno v vseh državnih in banovinskih proračunih zaščititi v prvi vrsti interese kmetijskega življa. Vse drugo je le privesek in nima na razvoju družabnega in državnega življenja nobene vrednosti.

Slišali smo že o teh vprašanjih mnogo demagoških govorov ter izrečenih mnogo gesel, s katerimi so se dobrikali ubogemu kmetskemu ljudstvu. Zelo prav so imeli oni, ki so o tem vprašanju molčali, ker je bolj moralno molčati, kot govoriti in potvarjati resnico.

Delež prebivalstva, ki se preživlja od kmetijstva, je v naši državi zadnjih deset let nazadoval za nekaj odstotkov. Odstotni delež ostalega prebivalstva pa je narasel za nekaj odstotkov. Vsled razvoja industrije in obrta smemo pričakovati, da se bo delež kmetijskega prebivalstva stalno zmanjševal, delež industrijskega in tovarniškega delavstva pa stalno dvigal.

Rekli smo, da je število nekmetijskega prebivalstva naraslo napram številu kmetijskega. Napredek industrije in obrta bi bil še večji, da ni ovirala razvoja gospodarska kriza, ki je bila za časa zadnjega ljudskega štetja ravno v razvoju. Mnogo delavcev je takrat iskalo zaslužka na kmetih in se tako porazgubilo med svojci. V dobi gospodarske konjunkture bi bil tedaj delež kmetijskega prebivalstva gotovo še bolj nazadoval.

Od leta 1921. do 1931. je naraslo prebivalstvo, ki se preživlja od kmetijstva za 13%, med tem ko je prebivalstvo, ki se preživlja od pridobitnega dela, naraslo za 29%. Brezdvomno gre razmerje kmetijskega in industrijskega prebivalstva stalno v korist naraščajočega števila delavstva in s tem dejstvom bodo morali računati vsi zagovorniki bodočih državnih in banovinskih proračunov. Treba bo sestavljati proračun, ki bo upošteval delavske interese enako, kakor agrarne, sicer bi zanemarjali eminentno davčno in konsumno silo velikega dela našega naroda.

Najmanj izrazita država s kmetijskim prebivalstvom je izmed 23 v statistiki navedenih držav Anglija s 6% kmetijskega prebivalstva, a najbolj izrazita država s kmetijskim prebivalstvom je Rusija s 85%. Obubožanost tamošnjega ljudstva v dobi carizma in absolutizma je vrgla izrazito kmetski narod z žitnico za celo Evropo v naročje mednarodnega socijalizma. To dejstvo naj bo opomin vsem, ki delavstvu in nameščenstvu v agrarnih državah tako skromno odmerjajo drobce kruha.

V naši državi je delež kmetijskega prebivalstva najmanjši v dravski banovini, največji pa v vrbaski. Delež nekmetijskega prebivalstva je v dravski banovini v zadnjih 20 letih narasel od 33 na 40% celotnega prebivalstva, delež kmetijskega prebivalstva je v istem razdobju padel od 68 na 60%. Mi smo številke v članku navedli zaradi tega, da opozorimo naše delavstvo na ulogo, ki jo bo igralo v bodoči gospodarski strukturi našega naroda. Že danes je delavstvo kot davkoplačevalec, producent in konsument odličen činitelj v javnosti in bodo morali računati z delavskimi zahtevami vsi, ki imajo besedo in oblast pri sestavljanju in sprejetju javnih proračunov. **Vr.**

Banski svet je razpravljal

Po prečitanju ekspozeja je banski svet v nadaljnjem zasedanju najprvo razpravljal o kmetijskih zadevah. Splošna definicija je, da se položaj kmetijskega gospodarstva Slovenije v celoti ni izboljšal. V tem delu razprav se je mnogo govorilo o sanaciji Zadružne zveze s pomočjo banskega posojila v znesku 63 miljonov dinarjev. Dognalo se je, da so deležne sanacijske akcije banovine le one zadruge, ki so nalagale svoj denar samo pri Zadružni zvezi.

V debati tehničnega odelenja so bile predlagane tri resolucije. Ena zahteva, naj država prevzame več banovinskih cest, da se poveča državni prispevek za vzdrževanje cest in da se dravska banovina pri razdelitvi kredita v večji meri upošteva kot doslej. Druga se nanaša na problem ljubljanskih železnic, a tretja razpravlja o cesti Ljubljana—Sušak.

Pri razpravi o oddelku za socialno politiko in narodno zdravje se je splošno ugotovilo, da se življenjski standard prebivalstva še ni dvignil. Dotok ljudi s podeželja v mesta in industrijske centre je prevelik. To ovira regulacijo delavskih prejemkov. V največji krizi je obrtništvo. Svetovano je bilo, naj se ustanove delavska taborišča, kjer bo mogoča evidenca nad nezaposlenim delavstvom. Mnogo se je govorilo o uvedbi starostnega zavarovanja za kmečko prebivalstvo. Na račun zanemarjenja državne bolnišnice je padla marsikatera pikra beseda.

Gospodarski položaj je trpel zaradi velikih elementarnih katastrof, neurejenih prilik na denarnem polju in pomanjkanju gotovine pri kmetijskem prebivalstvu.

V proračunu dohodkov je razvidno, da izhaja precej novih, odnosno povišanih postavk...

Debat in dela mnogo! Upamo, da bo imelo prebivalstvo banovine res koristi od vsega tega, da ne bo ostalo samo pri obljubah.

Karel Nový: 5

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

«Zate bi strgal vedrino z neba!» je izbruhnil.

Lica so jima zasijala in on jo je stisnil za roko in jo vedel dalje. Ni se branila. Po kamenju sta preskočila potoček, pomagal ji je in jo s tako močjo dvignil k sebi na breg, da bi padla, ko bi ne bilo njegovih prsi. Začutil je njene bujne grudi in ženski dih mu je orosil obraz.

«Magdalena!»

Sklonil se je tako blizu k nji, da je videla samo njegove velike oči. Objel je njeno glavo, jo nagnil in poljubil.

«Lahko bi naju kdo videl!» je zaječala.

Njegove raskave prste in dlani je čutila še bolj kakor plamen njegovih ustnic.

«Zmeraj sem te imel rad!»

«Nehaj, fant! Pameten bodi!»

Iztrgala se mu je in zbežala po stezi navzgor, se spotikala v čevljih z visokimi petami, toda kmalu se je ustavila in čakala, da jo dohiti. Bil je v vidni zadregi, ona pa se je smehljala.

«Vidiš, kakšen si», je rekla. «Trobentice so ti deveta skrb!»

«Saj se ne mudi», je dejal.

«Če nama jih ni že kdo drugi potrgal! Zapomni si, cvetja ne trgaš nikdar prezgodaj.»

«Razumem», je pokimal s široko glavo. «Ni težko uganiti, Magda.»

«Kaj?» je blisnila z zobmi.

Vzravnala se je in stopala pred njim vitka, ravna in prožna; boki so se ji pozibavali, polglasno je pela in se dotikala mladega zelenja, v katerega je stezica vrezala kakor v zelen predor. Za seboj je slišala njegovo zasoplo dihanje.

Mogoče je v resnici mislil nanjo z ljubeznijo, z ognjevitim mladostnim čustvom, ki srce do dna izmuči in ki v nočeh zvija ude, da mlad človek vstaja kakor po dolgih pohodih. Morala bi se obrniti in ga pobožati.

Pot ju je privedla do strme rebri. Na kraju laza, kjer je bilo tako vlažno, sta začula godbo od Rainiševih. Prihajala je bliže in se zopet oddaljevala, malo potihnila in znova zavalovila v raznih barvnih odtenkih. Solnce je pošev tonilo daleč na obzorju, svetloba je pordela na truplih osamelih borovcev, ki so stali tu za seme.

Zaslonila si je oči in zrla na svojo vas, na črna pobočja in zlate grebene hribov, na gore, ki so se pogrezale v spanje tam v daljavi, zaviti v temneče se oblake.

«Moj Bog! Tu je stal vendar bukov gozd!» je končno rekla in gledala okoli.

«Seveda. Tvoj in moj gozd.»

«Kako to?»

Hotel se je malomarno nasmehniti, toda samo črna senca mu je preletela obraz.

«Kako samevajo ti borovci. Kakor jaz», je govorila resnično žalostna. «Glej — Jože, jaz sem tu kakor tujka. Sedem let, teto pokopljejo, morda se pripeljem še na njen pogreb in konec, sama bom na vsem božjem svetu.»

Dvignila je roko, da bi si zasenčila pogled, toda bolj z namenom, da bi prikrila nenadno ganotje.

«Pa tukaj ostani, Magdalena. Pri meni. Slišiš? Sama si kakor jaz. Tu ostani, vzameva se.»

Zdaj si je brez sramu brisala solze.

«Vem, Jože,» je odvrnila, «da si dober človek, zmerom sem se te rada spominjala. Toda kaj pomaga!»

Počasi sta hodila po jasi ob razriti gozdni poti. Godba se je čula preko globeli, ki je strmo padala in se pogrezala pod njima. V nji se je naglo kopičil somrak, rasel z vonjem po vlagi, in iz njega je kakor puščica zletel ptič. Začul se je otroški glas:

«Mama, bojim se!»

In mati mu je odgovorila:

«Nič se ne boj hčerka!»

Sklonila sta se nad dno globeli ter opazovala otroka in ženo, ki je stala na brvi nad potokom.

«Le pojdi in se ne boj!» je klicala žena.

«Tudi ti se ne boj, Magdalena», je rekel Jože. Uprla je vanj oči in se zopet nasmehnila. Deklica v belem oblačilcu je prišla čez brv in v trenotku je njo in mater vzela megla in somrak. «Ta gozd, ki je stal na tem kraju, je bil lep, kajne. Saj se še spominjaš. Kako bi mogla pozabiti!»

«Molči, Jožef!»

«Zakaj?» Ujel je njeno roko in jo božal. «Zakaj?» je vprašala še enkrat in njegov glas in čelo sta žarela. Da, tu je bilo.

Vztrepetala je. Da, tu je bilo! Stisnila mu je roko, boječ se, da ne bi z vsakdanjimi besedami omadeževal spomina.

«To je bilo igranje, Jože.»

«Nikoli več po tistem, nikoli, nikoli, Magdalenica!» je dihal v njene močno stisnjene oči. In iznenada ji je ovil roke okoli pasu. Skušala jih je odtrgati od svojega telesa.

«Pusti me! Pusti me!»

Branila se je kaj slabo. Zarja davno zašlega večera se je s pojemajočim žarom dotikala njenih ustnic, rok in telesa. Dvignil jo je in nesel kakor presenečeno košuto, ki se prepozno postavi v bran. Kakor bi ji zadrgnil zanko okoli vratu; izgubljala je zavest.

«Kaj hočeš storiti z menoj?»

Nesel jo je, prav za prav bolj vlekel.

«Prosim te, Jože, pusti me! Prosim te!»

«Morala bi biti moja!» je rekel neusmiljeno.

(Dalje prih.)

Zunanje politične vesti

Avstrija in kljukasti križ.

Tako rekoč čez noč so se znašli avstrijski vladni možje pod diktaturo nemških nacionalnih socialistov.

Sušnikov sestanek v Berchtesgadenu s Hitlerjem je bil menda zelo dramatičen, saj so bili na njem zastopani kar trije aktivni in odločilni nemški generali, kar pove dovolj jasno, v kaki atmosferi so se gibali razgovori.

Sušnik je podlegel, skoraj ni verjeti da nehote. Žrtvoval je svoj

režim za vpliv kljukastega križa, odprl je na stežaj vrata svoje vlade vplivnim narodno-socialističnim voditeljem, ki se dotlej politično niti udejstvovati niso smeli.

Nacisti so dobili mesto notranjega ministra, ostal je nacistom prijazni dosedanji notranji minister, pliberški Slovenec Skubl kot minister brez listnice itd.

Značilno je, da je šel notranji minister takoj v Berlin po nadaljnja navodila.

S spremembo režima v Avstriji je nastal resen dogodek za vso Evropo, za Vatikan in za našo državo.

Rimski cerkvi se bo treba boriti za svoj vpliv, kot se bori sedaj v Nemčiji s poganskim fašizmom za ostanke bivšega vpliva.

Za našo državo pa pomenijo dogodki v Avstriji predvojno nevarnost »Dranga nach Osten«, saj meri proga od Karavank do Trsta samo 60 km v zračni črti, ki teče po ozemlju, na katerem bivajo Slovenci.

To pove več kot dovolj.

Nemčija in njena oholost.

Z dogodki v Avstriji, s katerimi se je pečala vsa Evropa, je bila usmerjena radovednost evropske politične javnosti na Hitlerjev govor, ki je bil napovedan za nedeljo in iz katerega se je hotelo zvedeti o pravih namenih nemškega pritiska na Avstrijo.

Führer Hitler je v triurnem govoru podal dokaj jasnih in odločno samozavestnih besed, ki nas ne presenečajo.

Večji del govora je bil namenjen razglabljanju notranjega političnega, gospodarskega in kulturnega nacionalno socialističnega podviga v zadnjih štirih letih, kar je imelo tudi svoj poseben pomen.

Povedal pa nam je tudi, da se Nemčija nikdar ne bo vrnila v Društvo narodov, ter da bo Nemčija korakala varno po potih brez zablod in pogrešk preteklosti, ki jo vodijo k cilju.

Povedal je, da je nemška armada in narodno socialistična stranka eno, da je Nemčija kot en mož na braniku svojih pravic, ponosa in veličine. Je pa za mir, ki je svetu zelo potreben.

Hoče pa dobiti nazaj svoje izgubljene kolonije. To tudi pomeni mir.

Kratko povedano, Nemčija je postala mogočna in samozavestna ter hoče v bodoče udejstviti svoj nemški sen iz predvojne dobe. Zato opasnost za nas in zato je potrebna pazljivost vseh, ki so jim meje naše lepe domovine sveta stvar.

V **Romuniji** gre po zlomu Gogovega režima diktatura svojo pot. Vse stranke so razpuščene, časopisje je prepovedano, občinski in državni uradniki se ne smejo politično udejstvovati, niti ne smejo biti več člani kake stranke, vsi župani so bili odstavljeni in imenovani novi. Upravno oblast vrši v državi armada.

Senzacija dneva pa je, da je odstopil **angleški zunanji minister Eden,** ker je prišel v navzkrižje s politiko ministrskega predsednika Chamberlaina, ki se ogreva za sporazum z diktaturami v Evropi, torej z Nemčijo in Italijo in se hoče oddaljiti od Francije in Društva narodov.

Eden je ostal zvest idealom svoje politike in je raje žrtvoval sebe.

Kako se bodo evropski dogodki razvijali in kake posledice bodo imeli nadalje doslej ugotovljeni zunanje politični dogodki, bo pokazala bodočnost morda že prihodnje dni.

Razprava o državnem proračunu

Začela se je proračunska razprava s pestrim ekspozejem finančnega ministra. Po računih bo skupščina zaključila razpravo v teku meseca, nakar bo proračun predložen senatu, da ga odobri. Prvega aprila se prične pri nas gospodarsko leto in ni nikakega dvoma, da bo do tedaj proračunska razprava že končána. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da bo proračun sprejet, kot ga je predložila skupščina.

Interesantna bi bila pri tem kritika državnega gospodarstva, če bi bila mogoča udeležba širši javnosti. Saj nosi le odkrita kritika v sebi dovolj pozitivnosti.

Proračun predvideva zopet povišanje državnih izdatkov, saj je za 1270 milijonov dinarjev večji. To naraščanje se v zadnjih letih kar periodično ponavlja.

Ob izboljšanju gospodarske konjunkture ugotavljamo, da se je ista razvila le v središču države in v krajih, ki so agrarno produktivni. Slovenija je tu zelo slabo soudeležena. Želeti bi bilo, da bi se ob povišanju državnega proračuna upošteval tudi položaj dravske banovine. Vidimo pa le, da ni med novimi državnimi izdatki nikake vsote, od katere bi imela naša banovina kako direktno korist. Samo po sebi umevno pa je, da bo davčni aparat iz našega gospodarstva delil svoj kos na povečanih državnih dohodkih. Saj prispeva dravska banovina svojih 16% in še več. In tudi zadružne sanacije, ki so bile plačane z državnim denarjem, t. j. 63milijonski prispevek, bo moral slovenski davkoplačevalec sam plačati. Čuje se tudi o cestnem posojilu banovine, katerega bomo morali seveda sami amortizirati. Prispevati pa moramo velik del tudi h kritju investicijskega posojila, seveda se pa ceste grade v drugih banovinah.

Materijala za kritiziranje je dovolj. Kaj pa pomaga, saj kljub vsem kritikam ne bo imela Slovenija nikakih koristi.

O mezdi in plači

Višina, vrsta, način in čas izplačila.

Mezda je odškodnina za izvršeno delo. Višina, vrsta in način ter čas izplačila, vse to spada med določila pogodbe obeh strank, seveda v okvirju zakonitih predpisov. Tozadevni pravni predpisi imajo subsidiarni značaj za slučaj, da se stranki v pogodbi nista glede mezde ničesar dogovorili; na drugi strani pa zakoniti predpisi prosto voljo zopet omejujejo.

Ako v pogodbi ni določeno plačilo, s tem ni rečeno, da se ima delo vršiti brezplačno. To velja samo za slučaj, ako je to v pogodbi izrecno omenjeno. V nasprotnem slučaju pa se ima priznati tako plačilo, ki je v dotičnem kraju običajno ali primerno. Če bi delodajalec trdil, da gre za brezplačno izvršitev dela, mora to dokazati. Zakon torej predpostavlja, da brezplačnega izvrševanja dela običajno ni. Če je bila v podjetju sklenjena kolektivna pogodba, velja seveda kot pogojena mezda ona, ki je določena v tej pogodbi. V slučaju pa, da so v delovnem redu navedene tarifne mezdne postavke, veljajo te postavke. Kadar ni niti enega niti drugega, odloča o višini mezde sodišče. V tem se namezdna pogodba bistveno razlikuje od vseh ostalih pogodb.

Načelno pripuščajo tozadevni zakoni strankam samim, da določijo, **kedaj** ima mezda biti izplačana. V slučaju, da glede časa izplačila ni bilo ničesar pogojenega, ali da glede tega niso že utrjeni krajevni običaji, ali da zakon (n. pr. rudarski zakon) sam ne predpisuje časa izplačila, predpisuje obč. drž. zakon, da je mezdo izplačati po **izvršeni službi** ali ob razrešitvi delovnega razmerja. Mezdo je izplačati za nazaj, ne v naprej. V obč. drž. zakonu določa § 1154 podrobnejše predpise glede izplačila mezde. Ako je plačilo odmerjeno po mesecih ali po krajših dobah, se mora poravnati ob koncu posamezne dobe; ako pa je plačilo odmerjeno po daljših dobah, kar je pa v praktičnem življenju zelo redko, se mora plačilo izvršiti ob koncu koledarskega meseca. Plačilo, odmerjeno po urah, po komadu ali po posameznih opravilih, se mora poravnati za izvršena opravila koncem vsakega (koledarskega) tedna. Ako pa gre za službe višje vrste, se mora v takem slučaju plačilo poravnati koncem vsakega koledarskega meseca.

Po predpisih obrtnega zakona se v splošnem smatra, da velja tedensko izplačilo, ako seveda v obratu ne veljajo drugačni predpisi kolektivne pogodbe ali delovnega reda. Če je n. pr. delavec nastopil službo v ponedeljek in ne pridejo v vpoštev drugačni predpisi, mu mora biti mezda izplačana v soboto istega tedna. Če pa je n. pr. delo nastopil v četrtek, bi pravilom imel pravico na izplačilo mezde v četrtek drugega tedna. V slučaju pa, da je v dotičnem kraju splošen običaj, da se mezde izplačuje na soboto, ima prizadeti delavec pravico, da se tudi njemu na soboto izplača sorazmerni del mezde.

V vsakem slučaju pa je mezda zapadla v trenutku, ko preneha službeno razmerje.

Delavec, kateri je plačan od kosa ali od posameznih opravil, ima po zakonitih predpisih pravico, da zahteva predujem na svojo plačo v znesku, ki odgovarja že imenovanemu delu. To pravico zakon priznava tudi glede efektivnih izdatkov, katere je delavec imel v interesu svojega **delodajalca. Tudi za take izdatke sme zahtevati predujem.**

Obrtni zakon pozna razne predpise, kateri še v podrobnostih urejajo vprašanje mezde. Drugi zakoni teh pravnih omejitev ne poznajo. Zato ti predpisi veljajo le za delavce, za katerih službeno razmerje veljajo predpisi obrtnega zakona. Te pravne omejitve so v glavnem naslednje:

Mezda mora biti izplačana v gotovini. Zato ni dopustno, da bi delodajalec namesto mezde izstavljal razne nakaznice, n. pr. za dobavo živil pri raznih trgovcih ali pa tudi v trgovini (konzumu) podjetja. Ta zakonita omejitev pa ni splošna. Delodajalec je upravičen, da delavcu na račun plače daje n. pr. stanovanje, kurjavo, zdravila in zdravniško pomoč, dalje uporabo zemlje ali razne surovine, ki so delavcu potrebne pri delu. Toda tudi v takih slučajih je potreben pristanek delavca. Slučaje zakon našteva taksativno in more torej delodajalec mezdo uračunavati samo za stvari, katere so v zakonu izrecno omenjene. Po zakonu je dopustno — seveda šele na podlagi pristanka delavca — da se delavcu na račun plače dajejo življenjske potrebščine, toda le proti lastni režijski ceni brez kakršnegakoli dobička. Izrecno pa je zabranjeno na račun mezde delavcu dajati opojne pijače. Delodajalec svojega delavca ne more siliti, da bi življenjske potrebščine jemal samo iz gotove trgovine.

Kraj izplačila mezde v zakonu ni določen. Vendar je pa prepovedano mezdo izplačevati v prostorih, kjer se prodajajo alkoholne pijače.

Smernice za propagandno delo NSZ

Na konferenci, katero je sklical Izvrševalni odbor NSZ dne 21. t. m., je bil tudi iznešen predlog oziroma program Ljubljanske podružnice NSZ po predsedniku tov. Slavkotu Košenini, ki ga podajamo v izvlečku, ker smatramo, da bi bil uporaben tudi za vse ostale podružnice NSZ.

V propagandi je treba pričeti s sistematičnim delom za pridobivanje članov, toda s pomislekom, naj se pri sprejemu strogo gleda na to, da bodo sprejeti člani res zavedni in da se bodo oprijeli dela z vso resnostjo. Prišel je čas, ko morajo prenehati vsi medsebojni spori, da tako vsi brez razlike na stan in položaj resno pričnemo z delom.

Dobro bi bilo, da se pričnejo organizirati članski izleti in sicer periodično vsaki mesec prvenstveno v kraje, kjer obstojajo podružnice NSZ, da se tako postavi kontakt med članstvom ljubljanskih podružnic in tamkajšnjih podružnic. Dosedaj se je to več ali manj zanemarjalo in ni bilo pravih medsebojnih vezi. Pričeti je treba tudi z družabnimi večeri po možnosti s pritegnitvijo ostalih podružnic, da se na takih večerih poglobi družabnost, prava tovariška zavednost in solidarnost.

V kulturnem smislu je potrebno, organizirati razna predavanja, kakor gospodarskega, socialno-političnega in ideološkega značaja, da s tem nudi organizacija svojemu članstvu možnost izobrazbe in edino na ta način bo uspeh zagotovljen. Potrebno je poživeti dramatične odseke, da se tako nudi članstvu možnost razvedrila, kakor tudi izobrazbe, vsekakor pa je to vprašanje važno tudi za gmotni položaj posameznih podružnic. Predavanja, kakor tudi poživitev dramatičnih odsekov naj bi bazirala tako, da bi vse podružnice v Ljubljani posečale te prireditve skupno, ker bi bila s tem dana možnost članstvu NSZ, da se izobrazi enakomerno.

Važno pa je vprašanje mladine, ki še ni organizirana, a simpatizira z nami. V ta namen naj se ustanovi poseben odsek, kateri naj poskuša, kako bi se našel način, da bi mladina prišla v naše vrste. To vprašanje je tako važno, da se s tem peča ne le naša organizacija, temveč vse organizacije, ki hočejo imeti bodočnost, potrebno pa je sistematično delo in točnega programa, po katerem se bo moralo iti brezpogojno za dosego tega cilja. Mladini je potrebno nuditi možnost izobrazbe na strokovnem polju in bi se v ta namen organizirali strokovni tečaji. Nuditi pa se ji mora tudi možnost razvedrila, in sicer v tamburaškem zboru, šahovskem in dramatičnem odseku.

Tov. Košenina je ob koncu svojega predloga poudarjal, da je to samo groba zamisel tega programa in da je potrebno še detajlno izdelati ves program na prvi seji propagandnega odseka. Ob koncu je apeliral na zbrane tovariše, da z vsemi silami in če bo potrebno tudi z osebnimi žrtvami gredo skupno na delo, da se ta program izvede, posebno pa še zato, ker stoji pred durmi proslava 30 letnice NSZ. Konferenca je vse te predloge sprejela in je bil tudi sestavljen odbor, da tak program detajlno izdela.

Iz delavskih krajev

Jesenice

V nedeljo 20. t. m. se je vršil v prostorih Sokolskega doma na Jesenicah izredno dobro obiskan sestanek NSZ. Vsi funkcijonarji so se prepričali, da je danes NSZ vodilna delavska organizacija. V drugih organizacijah smo videli samo medsebojno razčiščevanje nasprotstev, dočim je v Narodni strokovni zvezi vladala enotnost in omogočala, da smo reševali res le vprašanja delavstva. Pri poročilu o stanju zaupnikov v letu 1937., je bilo soglasno odobreno njihovo delo napram zamotanim vprašanjem v tej inštituciji. Soglasno se je sprejel tudi sklep organizacijskih zaupnikov, ki je sklenil, da nastopimo, kakor vsako leto tudi pri letošnjih volitvah obratnih zaupnikov enotno in samostojno. Poudariti moramo, da se ni izpolnila želja tistih, ki so želeli, da pride tudi v naše vrste kak razkol, kakor je to v drugih organizacijah. Sestava naše liste je zadovoljiva. Upoštevali smo, v kolikor nam je bilo mogoče, z ozirom na pomanjšano število zaupnikov, vse obrate in postavili kandidate po željah članstva. Volilni odbor, za izvedbo volitve delavskih zaupnikov je prejel in potrdil vse štiri kandidatne liste. V letošnjem letu je tudi ZZD postavila svojo listo. Z največjo težavo pa je spravila skupaj 16 kandidatov in njihovih namestnikov, kljub temu, da je zaposlenih nad 3700 delavcev. Naše zborovanje je pokazalo, da imamo izglede na ugoden rezultat volitev.

Volitve se vrše v petek 4. marca t. l. od 5. ure zjutraj do 19. ure (7. ure zvečer), in sicer za zaposlene delavce na Savi v prostorih tovarniške «Kazine», za zaposlene na Javorniku pa pri vratarju. Opozarjamo pa člane, da je volitev mogoča samo v tem času.

Naša glasovnica ima plavo barvo. Volil jo bo vsak zaveden član in delavec, kdor hoče imeti dobre zaupnike, ki bodo znali zagovarjati vse pravice delavstva pri podjetjih.

Zagorje

V nedeljo 20. t. m. je imela tukajšnja podružnica svoj redni letni občni zbor, na katerem je položila obračun svojega dela v preteklem letu. Čeprav se mora boriti podružnica s precejšnjimi težkočami, je bilo iz poročil funkcionarjev vendarle razbrati, da je bilo delovanje podružnice v preteklem letu dokaj agilno.

Občnega zbora se je udeležil tudi odposlanec centrale, tov. dr. Kovič France, ki je podal daljše poročilo. Po njegovem govoru so se vršitve volitve novega odbora, pri katerih so bili izvoljeni po večini stari tovariši-odborniki s tovarišem Sedlarjem Vinkotom kot predsednikom. V odbor pa je bilo izvoljenih tudi nekaj mlajših tovarišev.

Javornik

V ponedeljek dne 7. t. m. je umrl naš član Murko Franc v ljubljanski bolnišnici. Bil je večletni naš član in obče priljubljen tako, da ga težko pogrešamo in da je z njegovo smrtjo nastala v podružničnih vrstah velika vrzel. Posebno ga bomo pogrešali pri raznih prireditvah, pri katerih je bil podružnici vedno na razpolago. Dragi tov. Murko, bodi ti lahka

domača zemlja, vsem ostalim naše sožalje.

Pripomba podružnice. Vse graje vredno pa je, da je obveščevalna služba ljubljanske bolnice zelo netočna. Če kak pacijent umrje, dobe njegovi svojci obvestilo šele par ur pred pokopom. Podružnica tako postopanje odločno kritizira. Slučaj s tov. Murkom je neodpustljiv greh. Mati je dobila uradno obvestilo šele po 10. uri zvečer v ponedeljek, on pa je umrl že zgodaj zjutraj. Če ne bi mati šla takoj drugi dan s prvim vlakom v Ljubljano, bi bil že prej pokopan. Na gospode v upravi apeliramo, če je pri Vas ta krivda, popravite jo, če pa je drugje, skrbite, da bo v takih slučajih tako, kakor to mora biti.

Podružnica NSZ Javornik.

Celje

V nedeljo dne 27. februarja 1938 ob pol 9. uri dopoldne se bo vršil v dvorani Delavske zbornice v Celju (Razlagova ul. 5) redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva, tajnika, blagajnika in nadzorstva; 2. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 3. poročilo delegata; 4. volitve novega odbora in nadzorstva; 5. slučajnosti.

Tovariši! Razpravljala se bodo važna vprašanja, ki se tičejo Vas vseh, zato upamo, da ne bo nikogar, ki bi se tega rednega letnega občnega zbora ne bi udeležil.

Kolikor bo v Vas zavednosti, toliko se bo Vaš položaj izboljšal. Zavedati se moramo, da je le v strokovni organizaciji naša moč in sila.

Št. Pavel

V petek 18. t. m. se je vršil v Sv. Pavlu v Zadružnem domu lepo uspeli redni letni občni zbor. Krajevne razmere in oddaljenost posameznih tovarišev so vzrok, da udeležba ni bila 100odstotna. S tem občnim zborom pa so lahko vsi zadovoljni, saj se je izvršil v najlepšem soglasju in tovarištvu, za kar ima največjo zaslugo vodstvo in še posebej tov. Derča, ki je zelo priljubljen med članstvom. Iz vsega se vidi, da je vodstvo v pravih rokah in da je razmah pod tem vodstvom zagotovljen.

Tov. predsednik je otvoril občni zbor in dal besedo delegatu, kateri je podal svoje poročilo. Nato je tov. predsednik podal poročilo, v katerem je bodril članstvo in jih opozarjal na napake, ki so bile storjene v minuli dobi. Potrebno pa je, da se članstvo bolj zanima za socijalno-delavska vprašanja ter posveča večjo pažnjo članskim sestankom in predavanjem. Treba je poživeti medsebojne stike, članstvo pa mora biti prežeto s pravim tovarištvom. Moč članstva pa se računa po njegovi zavednosti.

Po poročilu tov. predsednika je bilo podano sijajno poročilo tov. tajnika, katero je bilo nad vse pazljivo in jedrnato sestavljeno. Iz tega poročila je bilo razvidno, da je številčno stanje organizacije zadovoljivo, treba pa je malo več zavednosti. Večjo pažnjo pa bo treba posvečati izobrazbi delavstva in v ta namen se bodo prirejala predavanja, katerih pa se mora zavedno članstvo udeleževati.

Gmotno pa je podružnica na prav dobrih nogah, toda obetajo se slabejši časi, ker se bo zaradi pomanjkanja dela skrajšala delovna doba in bodo nekateri poslani na dopust, če se razmere bistveno ne izpremene.

Po teh izčrpnih poročilih so se vršile volitve. V odbor pa so bili izvoljeni naslednji tovariši: za predsednika tov. Derča Franc, za podpredsednika tov. Kuder Franc, v ostali odbor pa so bili izvoljeni naslednji tovariši: Kotnik Ivan, Kralj Fr., Štejnar Franjo, Lubej Ferdo, Habjan Franc, Turk Marija, Šribar Karel, Vecaj Angela, Ocvirk Feliks, Kramar Franc, Rihel Barbara, Svet Ivana, Tevžič Justl, Florjančič Neža, Žilnik Marija in Bukovec Milka. V nadzorstvo pa so bili izvoljeni naslednji tov. Herman Albin, Kolar Ivan, Jelen Avgust, Krašovec Matilda in Polander Franc. Pri slučajnostih je bilo sklenjeno, da se bo z ozirom na proslavo 30 letnice priredila dramska predstava, in sicer «Hlapec Jernej». Nadalje so se obravnavale organizacijske zadeve, nakar je tov. predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor.

Zveza stavbinskih delavcev NSZ v Ljubljani

je imela v nedeljo dne 20. t. m. svoj redni občni zbor. Udeležba je bila zadovoljiva. Občni zbor je vodil predsednik tov. Vižintin. Po poročilih funkcijonarjev so se vršile volitve novega odbora ter so bili soglasno izvoljeni naslednji tovariši: Vižintin Franc, predsednik; Renko Stane, podpredsednik; Kralj Avgust, tajnik; Purič Josip, blagajnik; Reich Franc, Fekonja Josip, Petaros Josip, Ujčič Matija, Faganel Anton in Srebot Franc kot odborniki. Kot člana nadzorstva sta bila izvoljena Vuga Ivan in Hergeršič Franc.

Nato je zastopnik centrale pozdravil občni zbor ter v daljšem govoru pojasnil pomen organizacije za stavbinsko delavstvo. Tudi njegovo poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem. Z zadovoljstvom ugotavljamo lep napredek naših stavbincev ter jim želimo v njihovem resnem prizadevanju obilo uspeha.

Okrožna konferenca NSZ v Ljubljani

se je vršila v ponedeljek, dne 21. t. m. v zvezinih prostorih. Udeležba je bila polnoštevilna. Nad 50 funkcijonarjev naših ljubljanskih organizacij in društev je stvarno razpravljalo o vseh važnih organizacijskih vprašanjih ter so bili vsi sklepi soglasni. Po obširnem poročilu zastopnikov centrale je sledila debata, katere so se udeležili zastopniki vseh ljubljanskih organizacij NSZ. Izvoljen je bil Okrožni odbor za Ljubljano in okolico ter še poseben propagandni odsek, ki ima tudi nalogo izvesti kulturne in družabne akcije naših organizacij v Ljubljani. Zelo razveseljivo je dejstvo, da se posebno aktivno udeležuje gibanja naša mladina. Konferenca je v vsakem pogledu sijajno uspela, zato upravičeno pričakujemo, da uspehi ne bodo izostali.

Tovariši, storite svojo dolžnost!

Splošno mnenje delavstva KID je, da je edino Narodno strokovna zveza tista organizacija, ki resno proučuje položaj delavstva pri KID. Prepričuje nas že dokaz, da smo proučili ta položaj z obratnimi sestanki, na katere je imel vstop vsak delavec, članskimi sestanki itd., na katerih smo zbrali gradivo o položaju in smo to predložili ravnateljstvu KID, na podlagi katerega so se tudi pričeli vršiti razgovori. Dobili smo zagotovilo, da se bodo tudi pritožbe upoštevale in neprilike odpravile. V ostalem pa predlagamo dodatek h kolektivni pogodbi z dne 24. februarja 1937 z upoštevanjem raznih sprememb, ki so se izkazale kot potrebne in katere so že tudi v razpravi. Uspeh tega je odvisen od celokupnega delavstva, osobito pa našega članstva, ker kakršno zaslombo bodo imeli naši zastopniki v delavstvu odnosno članstvu, toliko bo uspehov.

Moč naše organizacije in priznanje našega dela za splošno delavstvo pa se lahko dokaže manifestativno ob priliki volitev delavskih obratnih zaupnikov s tem, da dobi lista Narodno strokovne zveze največ glasov.

Kako to dosežemo?

Dolžnost vsakega člana je, da prav sigurno pride na volišče in odda svoj glas za našo listo. Naloga vsakega posameznega tovariša je tudi ta, da pridobiva tudi druge neopredeljene volilce, da oddajo svoj glas za našo listo. Volitve so svobodne in tajne, zaradi tega bodimo samozavestni in izvršimo svojo dolžnost tako, kakor je prav.

Noben član Narodno strokovne zveze pa ne sme dobiti ta dan opravičila z izgovorom, **da ni imel časa.** Zato že sedaj opozarjamo, da si vsakdo uredi svoje razmere tako, da pride na volišče in strpi toliko časa, da izvrši svojo dolžnost. Naša dolžnost je, da bodrimo delavstvo, saj tudi posameznik nikoli ne vpraša, ali imajo funkcionarji organizacije čas ali ne pri izvrševanju svojih dolžnosti v korist celokupnega delavstva ali pa tudi samo vsakega posameznika. Nekateri funkcionarji naše organizacije so s takimi vprašanji dnevno zaposleni in to delo opravljajo brezplačno in se ne izmikajo zaradi tega, temveč vršijo svojo dolžnost, katera jim je poverjena od članstva, da morejo koristiti vsakomur, ki to želi. Zato je tudi tvoja dolžnost, **da izvršiš nalogo,** ki ti jo dajemo s tem, da žrtvuješ brezpogojno na ta dan toliko časa, da stopiš na volišče in vztrajaš toliko časa, da je izvršena dolžnost.

Prav upravičeno pa smo napravili sklep, da bomo o vsem tem vodili točno kontrolo, da bomo tako pobliže spoznali zavednost našega članstva.

Vsak naš pristaš naj gre samozavestno na volišče ter naj se ne pusti zavajati od nikogar, ker se zavedaš, da je dolžnost glasovati za našo listo, ki jo postavljamo samostojno. Vsako drugo razlaganje je **neresnično, zatorej volimo samo listo Narodne strokovne zveze.**

Volitve bodo v petek 4. marca t. l, od 5. ure zjutraj do 19. ure (7. ure zvečer), in sicer: za zaposlene delavce na Savi v prostorih tovarniške »Kazine«, za zaposlence na Javorniku pa pri vratarju. Ponovno pa poudarjamo, da je mogoče glasovati samo v tem času, ki ga navajamo in zato uravnaj svoje prilike tako, da boš med tem časom prišel na volišče, **ker je važen vsak glas.**

Volitve obratnih zaupnikov

Št.. Pavel

Pri volitvah obratnih zaupnikov v tovarni Mauthner, ki so se vršile prejšnji mesec, je dobila Narodna strokovna zveza 9 zaupnikov, marksisti pa dva, in sicer je dobila NSZ na svoji listi 8 delavskih zaupnikov in enega za nameščence.

Iz tega je razvidno, da je članstvo NSZ v Št. Pavlu zavedno in skoraj enotno organizirano, saj imajo marksisti le v tiskarni organizirano delavstvo, to je v bivši Kosmonosovi tovarni, dočim v ostalem Mauthnerjevem obratu ni razen NSZ nobene druge organizacije.

Pečovnik

«Delavska politika» z dne 12. t. m. poroča o lepi zmagi zavednih rudarjev pri dopolnilnih volitvah delavskih zaupnikov v Pečovniku. To poročilo pa je potvorjeno in netočno, kajti tu ni bilo nikakega bojnega glasovanja, temveč je bilo postavljenih pet imen, izmed katerih so si delavci izbrali dve, in sicer enega za zaupnika in enega za namestnika. Glasovalo pa je le 67 delavcev, kar ni niti dobra polovica vsega delavstva. Vsak volilni upravičenec pa je napisal po dvoje imen, in sicer je dobil Papež 62 glasov, Božnik 32 glasov, Rataj 19 glasov, Zobec 13 glasov in Slapnik 8 glasov.

Skupaj je bilo oddanih 134 glasov, toda pripominjamo, da je volilo le 67 delavcev in če trdi «Delavska politika», da je ZRJ dobila 94, še vseeno ostane 30 glasov, ne pa 7, kakor to piše ona. Pripomniti pa moramo, da onih zavednih rudarjev in pristašev ZRJ v Pečovniku sploh ni. Vedeti pa moramo, da bi bil Papež izvoljen, če tudi bi bil član ZZD, torej je tu igrala glavno vlogo oseba in ne smer.

Razpisane so občinske volitve v 48 občinah.

V »Službenem listu« banske uprave je objavljen razpis banske uprave, s katerim se določajo za nedeljo 27. marca občinske volitve za 48 občin.

Ponekod so razpisane volitve zato, ker so bile lanske razveljavljene od upravnega sodišča v Celju. V nekaterih občinah pa se bodo vršile volitve zaradi prekomasacij občin.

Kmetič: «Kaj delaš gori na jablani?»
Paglavec: «Jabolko je odpadlo, zdaj bi ga pa rad nazaj obesil.»

ETIKETE PEČATI REZBARSTVO
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA
Frančiškanska 3

Najbolje barve in lake
dobite pri tvrdki
IVAN JANČAR
LJUBLJANA
Miklošičeva 4 Telefon 33-01

Delniška družba pivovarne
«Union»
pivovarna in sladarna
Tovarna za špirit in kvas
v Ljubljani, poštni predal 45
Priporoča svoje izborne izdelke in sicer:
Svetlo in črno pivo
v sodih in steklenicah
Pekovski kvas, čisti rafinirani špirit
Telefon številka
23-10 in 23-11

A. VARŠEK
DOMŽALE
IZDELUJE,
PREUREJA,
POPRAVLJA
RAZLIČNE STROJE, STROJNE DELE,
MOTORJE, ELEKTRIČNE NAPRAVE IN
STRELOVODE

Največji slovenski denarni zavod
Mestna hranilnica ljubljanska
ima
lastnih rezerv okoli din 25,000.000·—
Prirastek novih vlog v decembru 1937 din 5,300·000·—
Prirastek novih vlog od 1. januarja do 17. februarja 1938 din 21,600.000 —
Nove in oprosčene vloge v skupnem znesku din 212,700.000 — so vsak čas razpoložljive
Za vse obveze hranilnica jamči
Mestna občina ljubljanska

Za konzorcij «Nova Pravda» izdaja dr. J. Bohinjec, odgovorni urednik Franjo Rupnik. Za Delniško tiskarno, d. d. v Ljubljani Ivan Ovsenik. Vsi v Ljubljani.